La tipologia dels documents és molt àmplia (correspondència, actes del Consell General, crides, ordinacions, provisions, contractes, instruccions, greuges de Corts, etc.) i s'hi tracten nombrosos temes, com el del nomenament de càrrecs (lloctinent general, batlle general, jurats, racional, escrivà municipal, etc.), els proveïments de blat a la capital valenciana, les qüestions referents al regiment del consell municipal, els emprèstits a la monarquia, l'encunyació de moneda, els conversos i la Inquisició. La col·lecció es clou amb un excel·lent índex toponomàstic que en facilita la consulta i la converteix en una eina de referència ineludible, tant per la quantitat d'informació aportada com per les interessants consideracions de l'autor al llarg de tota l'obra

SEBASTIÀ RIERA VIADER
Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona

Thomas BÉNATOUÏL, Isabelle DRAELANTS (eds.), Expertus sum. *L'expérience par les sens dans la philosophie naturelle médiéval*, Florència, Edizzioni del Galluzzo, 2011, 470 pp. (Micrologus' Library; 40). ISBN 978-88-8450-404-3.

Aquest llibre reuneix les actes del col·loqui internacional que va tenir lloc del 5 al 7 de febrer de 2009 a Pont-à-Mousson organitzat pel Centre de médiévistique Jean Schneider (CNRS - Université de Nancy 2) amb l'objecte d'examinar i reflexionar sobre les formes, les fonts, els efectes i la influència dels nous usos de l'experiència que es desenvolupen en el marc de la filosofia natural durant l'Edat Mitjana. El volum, editat en la col·lecció "Micrologus' Library" per Thomas Bénatouïl i Isabelle Draelants, inclou les contribucions, un índex d'autors i obres i un altre dels manuscrits referenciats.

El contingut està dividit en tres parts. La primera part està centrada en la filosofia natural i l'enciclopedisme amb textos d'A. Zucker, B. Van den Abeele, A. Sannino, I. Draelants, S.J.Williams, J. Hackett, B. Roling i E. Frunzeanu. El contingut gira al voltant de l'experiència dels sentits i la construcció del coneixement durant l'Edat Mitjana a través de la filosofia natural i l'enciclopedisme. Aquí s'analitzen conceptes com el d'expert i d'experimentació en la cultura clàssica i medieval, els límits de l'experiència en obres hagiogràfiques i en bestiaris –amb especial menció a les figures mitològiques de les sirenes i les nimfes–, i el valor de l'experiència en la filosofia natural d'Albert el Gran i en l'empirisme de Roger Bacon. També s'hi pot trobar una anàlisi de l'espai dels llibres de màgia natural en la teoria del coneixement de Guillaume d'Auvergne i un estudi sobre la versió de l'*Experimentator* utilitzada per Thomas de Cantimpré en el seu *Liber de natura rerum*.

La segona part se centra en la importància de l'herència grega i àrab per a definir el nou paradigma del coneixement i d'experimentació en l'àmbit de l'astronomia, l'alquímia i la ciència àrab, amb textos de C. Viano, J. Martínez Gázquez, J. Tolan, S. Moureau, A. Vinciguerra i B. Láng. En aquesta part s'aborden qüestions com la transmissió del saber de l'alquímia greco-alexandrina i el paper de l'experiència, les traduccions llatines de la ciència àrab i l'ús del terme d'experiència i experiment a través dels exemples de Pedro Alfonso, Raymond de Marsella i Daniel de Moerley. També s'analitzen aspectes astrològics del calendari àrab de Còrdova del segle X i els

elements relacionats amb l'experiència en escrits de Jean Gerson i en obres alquímiques de Michael Scot i del pseudo-Avicenna.

La tercera i última part està dedicada al camp mèdic amb textos de J. Giovacchini, Ch. Burnett, I. Ventura, J. Chandelier, P. de Leemans, G. Coucke i S. Bazin-Tacchella. Els estudis aborden qüestions sobre el valor de l'experiència en les discussions entre els filòsofs de la naturalesa i els metges o el rol de l'experiència mèdica en la medicina italiana de principis del segle XIV a través dels comentaris del *Cànon* d'Avicenna. També s'hi pot trobar una aproximació a la qüestió de l'experimentació mèdica a través de la *Summa de saporibus et odoribus* –amb l'edició crítica del text i la traducció francesa–, del comentari de Pietro d'Abano als *Problemata* atribuïts a Aristòtil, dels comentaris als *Aforismes* d'Hipòcrates i de l'àmbit de la cirurgia amb Guy de Chauliac. Podem concloure, en definitiva, que la reflexió i el contingut dels textos és una aportació imprescindible per aproximar-se al valor personal de l'experiència durant l'Edat Mitjana en els diferents camps del coneixement.

SERGI GRAU TORRAS
Universitat Autònoma de Barcelona

Gerardo BOTO VARELA (coord.), *Els Monestirs benedictins a l'antic comtat de Besalú*, Besalú, Amics de Besalú i el seu Comtat. Centre d'Estudis, 2009, 213 pp. ISBN 978-84-89841-62-8.

This colourful collection of essays on the Benedictine monasteries within the old county of Besalú aims to demonstrate, and with some success, that the complex nature of monastic studies can best be approached by taking an interdisciplinary look at both the monastic buildings and the people who dwelt therein. Neither makes sense without the other, and both developed and changed in certain ways over time.

The Benedictines are here considered from their origins and early expansion and in relation to their contribution in the region. One focus of this volume is the important issue of monastic space, its meaning, symbolism and use, all of which extend beyond the church, which has frequently been at the heart of such studies, to include the rest of the monastic buildings, and in particular the cloister, that "square Paradise", so laden with symbolic meaning and so central, both literally and symbolically, to the life of the monk. Several case studies look at individual Benedictine monasteries: San Joan les Fonts, Sant Esteve de Banyoles, Sant Feliu de Guíxols, and Sant Benet de Bages; using these examples to illuminate important aspects of the monastic life in medieval Catalonia, such as their role in contemporary politics and their impact on their social and cultural environments, and arguing that the art and architecture form a crucial part of the symbolic space of a religious house and should therefore form a part of any discussion thereof. Further chapters are dedicated, respectively, to the female Benedictines in the county of Besalú, their origins and their relations with their male counterparts; and to the issue of the monastic diet, and more specifically the consumption of meat. This latter paper examines the ideal versus the practice of monastic eating habits and emphasises the more general significance of monastic attitudes to food as expressed in the Rule of St Benedict.